

Informaatiotutkimuksen valintakokeen (28.5.2019) mallivastaukset

Tehtävä 1. Assosiointitehtävä (yht. 20 p.)

Tehtävässä mitataan tietoa ja kykyä täsmälliseen ja tiiviiseen ilmaisuun Vastaa mahdollisimman täsmällisesti ja kattavasti 1-3 sanalla mihin alla olevat termit liittyvät. 0-2 pistettä/kohta. Vastauksen sanat eivät saa esiintyä selitettävässä termissä. Myös liian laaja vastaus (4 sanaa tai enemmän) tuottaa 0 pistettä. Termi voi liittyä moneen asiaan, mutta yhden kertominen riittää. Esimerkiksi Wikipedia on sosiaalisen median yhteisöpalvelu tai yhtä hyvin yhteisöllisen kirjoittamisen väline, tai vapaa, sähköinen tietosanakirja.

Esimerkkejä hyväksytyistä vastauksista:

a) Informaatiotutkimus (Tiedonhankintatutkimuksen lähtökohtia, s. 19)

2 p: sense making teoria/teorian osa, Derwinin tiedonhankinnan teoria, tiedonhankinnan tulos, tiedonhaun vaiheiden lopputulos, yhdistää tiedontarpeen tiedonsaantiin

1 p: tarvittavan tiedon keräys, tiedonhaku ongelman ratkaisemiseksi, rakennetaan tietokuilun yli, tiedonkäyttöä ongelman ratkaisemiseksi, tieto ongelman ylittämiseen, tiedontarpeesta tarvittuun tietoon, informaatiokäyttäytymismallin osa

b) Scriptoria (Informaatiotutkimuksen tie, s. 4)

2 p: informaatiohistorian aikakausi, käsikirjoituksen aikakausi

1 p: kirjoitus ennen painokonetta, aikakausi, käsikirjoituskulttuuri, oration jälkeinen aikakausi

c) Sosiaalinen media (Twitter viestintänä, s. 13-14)

2 p: henkilökohtainen joukkoviestintä, yhteisöllisen vuorovaikutuksen/joukkoviestinnän väline, yhteisöllisyyttä korostavaa tiedonjakoa, interaktiivisen kommunikaation kanava, yhteisöllisen sisällöntuotannon alustat, yhteisöllinen viestintäpalvelu netissä, digitaalinen vuorovaikutusympäristö,

1 p: Oikea esimerkki (esim. Twitter/Facebook), tapa kommunikoida netissä, yhteisöllisten internetsivujen palvelu, käyttäjät aktiivisia sisällöntuottajia, internetin kommunikointiverkosto, yhteisöpalvelut/julkiset foorumit, yhteisöllinen julkaisualusta, yhteisöpalvelut, avoin viestintäväline verkossa, yhteisöllisen vaikuttamisen väline,

d) Informetriikka (Informetriikka, s. 2)

2 p: julkaisuja koskeva tutkimus, bibliometriikka ja webometriikka, tieteellisten julkaisujen tutkiminen, julkaisujen määrällinen tutkimus

1 p: tutkimusartikkelin laadunarviointi, tutkii julkaisujen tunnettuutta, tutkii tieteisjulkaisuja, tieteellisen tutkimuksen analysointia, julkaisututkimus, tietolähteiden tutkimus

e) Thesaurus (Tiedon tallennus ja haku, s. 24)

2 p: asiasanasto, kontrolloitu asiasanasto, asiasana kokonaisuus, standardoituja sanojen suhteita, asiasana hakemisto

1 p: sanojen merkitysten täsmentäjä, tiedon kokoaja, sana- ja selityskanta, avainsanasto, sanasto, intellektuaalisen kuvailun muoto

f) PageRank (Tiedon tallennus ja haku, s. 31)

2 p: sivujen hyödyllisyyttä määrittävä algoritmi, nettisivun relevanssin arviointi, työkalu internetsivujen arviointiin, internetsivujen suosiorhmittely, yleisin hakukoneiden algoritmi, menetelmä websivustojen arvonmääritykseen, Googlen täsmäytysalgoritmi

1 p: julkaisujen/sivustojen vertailu, hakukoneiden optimointi, sivustojen hakupainotus/linkitys, sivujen luotettavuuden arvioija, sivuston eräänlainen paremmuusjärjestys, sivujen luokittelu, webometriikan termi, haun osuvuuden järjestys

g) Yhteisöpalvelu (Twitter viestintänä, s. 10)

2 p: sosiaalisen median palvelu, sosiaalisen median lajityyppi/alaluokka, käyttäjiä yhdistävä kommunikaatiokanava, ihmisten välinen kommunikaatioväline, sosiaalisen median alusta, internetin sosiaalinen viestintäalusta

1 p: oikeiden esimerkkien maininta (esim. Facebook), käyttäjien tuottama nettisisältö, käyttäjien sisällöntuoton kokonaisuus, sosiaalisen verkostoitumisen media

h) Arvonmääritys (Asiakirjatiedon hallinta, s. 9)

2p: asiakirjojen säilytys/tuhoaminen/karsinta/seulonta, asiakirjan arviointi, päätetään asiakirjan merkityksellisyydestä, asiakirjan säilyttämistarpeen arviointi

1 p: asiakirjahallinto, oleellisen tiedon seulonta, relevanttiuden arviointi, sisällön merkittävyys, dokumenttien seulonta, säilytetäänkö vai hävitetäänkö, dokumentin tärkeyden mittaaminen, vaikuttaa asiakirjan arkistointiin, määrittää aineiston säilyvyyden

i) "Trollitili" (Twitter viestintänä, s. 25)

2 p: valheellinen käyttäjäprofiili, verkkokeskustelua häiritsevä toimija/käyttäjä, provosointiin tehty profiili, provosoiva some-käyttäjä, häiriköintitarkoitukseen luotu käyttäjätunnus, sosiaalisen median riitapukari

1 p: väärän informaation levittäjä, provosoi muita käyttäjiä, häiritsee Twitterissä toimintaa, tahallisesti provosoiva käyttäjä, negatiivinen käyttäjätili yhteisöpalvelussa, käyttäjätunnus pahennuksen herättämiseen, häirikkö keskustelupalstalla, sosiaalisen median kiusaaja

j) Viiteanalyysi (Informetriikka, s. 6-7)

2 p: informetrinen tutkimusmenetelmä, aineiston lähteiden tutkimus, julkaisun viitteiden analysointi, viittausanalyysi ja lähdeanalyysi, bibliometriikan yksi menetelmä

1 p: tutkimus tekstien yhteyksistä, analysoi viitteitä lähdemateriaaliin, lähteiden luotettavuuden arviointi, bibliografinen viittausten tutkimus, tiedonlähteiden arviointi, julkaisuun kohdistuvat viittaukset, hyödyllinen artikkelin laatuarviossa

Tehtävä 2. Monivalintatehtävät.

Jokaisessa tehtävässä on 4 vastausvaihtoehtoa, joista vain yksi on oikea. Rengasta oikea vastaus. Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa kaksi (2) pistettä, mutta jokaisesta väärästä vastauksesta vähennetään yksi (1) piste. Mikäli rengastat useamman kuin yhden vaihtoehdon tehtävää kohden, vastauksesi tulkitaan vääräksi ja vähennetään yksi (1) piste. Vastaamatta jättäminen ei vaikuta pistesaldoon. (yht. 12 p.)

1. Mitä tutkimusaloja nimitetään yhteisnimellä "muistitieteet"?
 - a) Informaatiotutkimusta, informaatiohistoriaa ja museologiaa
 - b) Informaatiotutkimusta, arkistotiedettä ja museologiaa (Informaatiotutkimuksen tie, s. 27)**
 - c) Informaatiotutkimusta, arkistotiedettä ja informaatiohistoriaa
 - d) Informaatiotutkimusta ja arkistotiedettä
2. Mikä seuraavista on Taylorin klassisen tiedontarpeen artikuloitavuutta kuvaavan jäsennyksen mukaan epämääräisin tiedontarpeen ilmentymä?
 - a) Muotoiltu tarve
 - b) Kompromissitarve
 - c) Ydintarve (Tiedonhankintatutkimuksen lähtökohtia, s. 8)**
 - d) Tietoinen tarve
3. Mikä seuraavista ei kuulu e-hallinnon keskeisiin ja haasteellisiin käsitteisiin?
 - a) Luottamus (trust)
 - b) Välittömyys (immediacy) (ei liity tähän ollenkaan: Asiakirjatiedon hallinta, s. 2)**
 - c) Läpinäkyvyys (transparency)
 - d) Yksityisyys (privacy)
4. Mikä seuraavista on McKenzien tietokäytäntöjen jäsennyksen suunnitelmallisin komponentti?
 - a) Aktiivinen tiedonetsintä (active seeking) (Tiedonhankintatutkimuksen lähtökohtia, s. 20)**
 - b) Aktiivinen seuranta (active scanning)
 - c) Kohdentumaton toimintaympäristön seuranta (non-directed monitoring)
 - d) Tiedon saaminen toisen henkilön hankkimana (information seeking by proxy)

5. Mitä seuraavista ei käytetty tiedonhaussa?
- Neulakortit
 - Reunareikäkortit
 - Tirkistyskortit
 - Savikortit (ei liity aiheeseen: Informaatiotutkimuksen tie, s. 24)**
6. Mikä seuraavista väittämistä ei pidä paikkaansa tviittien kohdalla?
- Tviitin laajuus on rajattu
 - Uudelleentviittaukseen voi liittää kommentin
 - Tviittiä ei voi lähettää yksityisesti (Twitter viestintänä, s. 34)**
 - Tviitissä ei ole pakko käyttää aihetunnisteita (hashtag).

Tehtävä 3. Seuraavassa taulukossa esiintyvät symbolit a, b, c ja d edustavat dokumenttimääriä. (yht. 6 p.)

- a. Mikä symboleista edustaa mitään seuraavista termeistä? Vastauksessa yhdistä symboli (a, b, c, d) seuraaviin termeihin. Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa 0,5 pistettä. (yht. 2 p.) **(Tiedon tallennus ja haku, s. 9)**

- hukatut – c
- häily – b
- osumat – a
- torjutut – d

- b. Määrittele symbolien a, b, c ja d avulla tarkkuus ja saanti. (yht. 4 p.). Sulkujen puuttuminen miinustaa yhden pisteen. **(Tiedon tallennus ja haku, s. 9)**

- tarkkuus: $a/(a+b)$
- saanti: $a/(a+c)$

Tehtävä 4. Vertaile scriptorian, typografian ja digitalian aikakausia typografisen pysyvyyden näkökulmasta. Avaa mainitut käsitteet. (yht. 10 p.) (Informaatiotutkimuksen tie, s. 4)

- Scriptorian eli käsinkirjoituksen aikakauden määrittely 1 p
- Typografian eli kirjapainotaidon aikakauden määrittely 1 p
- Digitalian eli digitaalisen aikakauden määrittely 1p -
- Typografisen pysyvyyden (tekstin muuttumattomuus) määrittely 2 p
- Typografisen pysyvyyden yhdistäminen typografian aikakauteen 2p
- Aikakausten vertailu typografisen pysyvyyden osalta 1p/aikakausi
 - Scriptorian ja digitalian aikana teksti oli/on elävää
 - Painetuilla teksteillä typografinen pysyvyys

Aineistotehtävä

Tehtävä 5. Vastaa lyhyesti seuraaviin kysymyksiin perustuen pääsykoemateriaalin ja artikkeliin: Nykyri, S. (2018). DORA-julistus (San Francisco Declaration on Research Assessment). Informaatiotutkimus, 4(37), 110-114. (yht. 12 p.)

a. Mitä lehtien vaikuttavuuskerroin (Impact factor) ilmaisee? (yht. 2p.) **(Informetriikka, s. 8)**

- Montako viittausta jossakin lehdessä ilmestyneet artikkelit saavat keskimäärin, Pyrkii mittaamaan lehden laatua. Viittauskertoimen arvot julkaistaan vuosittain Journal Citation Reports –tietokannassa, jota julkaisee Thomson Reuters.

b. Miksi vaikuttavuuskerroin ei yleensä ota huomioon suomalaisia julkaisuja? (yht. 2p.) **(Informetriikka, s. 7)**

- Thomson Reuters tietokantojen aineisto painottuu englanninkieliseen ja angloamerikkalaiseen materiaaliin. Vaikuttavuuskerroin lasketaan Thomson Reuters tietokantojen aineistojen pohjalta.

c. Mitä tutkimuksen tuotoksia vertaisarvioitujen tieteellisten artikkeleiden lisäksi, voidaan ja tulisi ottaa huomioon tutkimuksen arvioinnissa? (yht. 2p.) **(Aineistoartikkeli, s. 1,2)**

- esim. data, reagenssit ja ohjelmistot, monografiat, vertaisarvioimattomat julkaisut

d. Miksi DORA-julistuksessa ei suositella lehtiperustaisen metriikan käyttöä yksittäisen tutkijan arvioinnissa? (yht. 2p.) **(Aineistoartikkeli, s. 1)**

- ”Viittausten jakaumat lehden artikkelien kesken ovat erittäin vääristyneitä ja vaikuttavuuskertoimen ominaisuudet ovat tieteenalasisidonnaisia: artikkelityypit ovat hyvin erilaisia ja moninaisia, ja niihin kuuluu alkuperäisiä tutkimusartikkeleita ja katsauksia, vaikuttavuuskertoimia voidaan manipuloida (tai vehkeillä) toimitusmenettelytavoilla, vaikuttavuuskertoimien laskennassa käytetty data ei ole läpinäkyvää eikä avoimesti kaikkien saatavana, ei kata kaikkia tutkimuksen tuotoksia”

e. Mitä kunnialla tarkoitetaan DORA-julistuksen suosituskohdassa 16? (yht. 2p.) **(Aineistoartikkeli, s. 4)**

- Kunnialla tarkoitetaan viittaamista alkuperäiseen teokseen.

f. DORA-julistuksen suosituskohdassa 13 puhutaan metriikan manipuloinnista. Anna esimerkki, miten metriikkaa voisi manipuloida? (yht. 2p.) **(Aineistoartikkeli, s. 1)**

- Metriikkaa voidaan manipuloida esim. toimituksellisilla käytännöillä, esim. julkaisemalla katsauksia

